

opdrachtgever Meta Daniëls Landgoedbeheer
project Breeschoten, Scherpenzeel –
Quick scan flora en fauna

nummer 00602-B
datum 27-07-2012 **eindconcept**

kantoor Roermond ●
Kapellerlaan 179
Postbus 120
6040 AC Roermond
Telefoon 0475 330 271
Fax 0475 330 010
E-mail roermond@taken.nl

kantoor Bilthoven ○
Soestdijkseweg Zuid 260
3721 AK Bilthoven
E-mail bilthoven@taken.nl

kantoor Zwolle ○
Burg. Roelenweg 31
8031 ES Zwolle
E-mail zwolle@taken.nl

eerdere datum n.v.t.
trefwoorden flora, fauna, scherpenzeel

© TAKEN Adviseurs en Ingenieurs 27 juli 2012

Niets uit dit rapport of bijbehorende tekeningen mag worden veeleelvoudigd en of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder schriftelijke vermelding van opdrachtgever en Taken B.V., noch mag het zonder bronvermelding worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

foto 1: Vooraanzicht woning (zie figuur 1)

Inhoudsopgave

	<i>Blz.</i>
1. Inleiding	5
1.1. Aanleiding, opdracht en doelstelling	5
1.2. Beknopte beschrijving van het plangebied	5
1.3. Beschermde natuurgebieden	
1.4. Methodiek en indeling rapport	6
2. Resultaten archiefonderzoek	7
2.1. Ecologisch onderzoek landgoed Breeschoten	
2.2. Natuurloket	
3. Resultaten veldonderzoek en conclusies	11
3.1. Biotopen en flora	11
3.2. Vleermuizen	11
3.3. Overige zoogdieren	12
3.4. Vogels	13
3.5. Amfibieën en reptielen	15
3.6. Conclusies betreffende aanwezigheid van beschermde soorten	15
4. Het voornemen, effecten en mitigatie	21
5. Toetsing aan wetgeving en conclusies	23
5.1. Wettelijk kader	23
5.2. Toetsing en conclusies	23
6. Geraadpleegde bronnen	21

Figuren

1. Overzichtskaartje van het bouwblok met aanwezige opstallen	4
2. Ligging van het plangebied, geprojecteerd op Bing Maps Aerial fuchtfoto	6
3. Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS	7

Kaarten
PM

figuur 1: Overzichtskaartje van het bouwblok met aanwezige opstallen

I. Inleiding

I.1. Aanleiding, opdracht en doelstelling

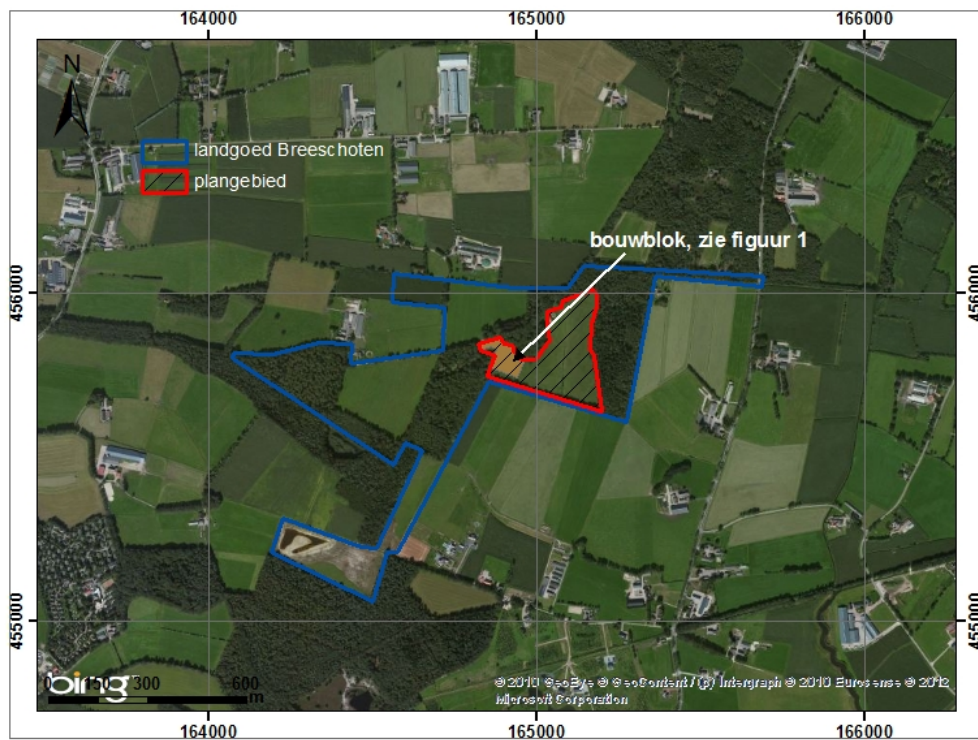
De eigenaar van landgoed Breeschoten in Scherpenzeel is voornemens de boerderij met bijbehorende opstallen te slopen en er een woning te bouwen. Ten oosten van de boerderij wordt natuur ontwikkeld op het bestaande weiland. In verband met de functiewijzigingen naar 'wonen' en 'nieuwe natuur' is een flora- en faunaonderzoek noodzakelijk. Aan Taken Adviseurs en Ingenieurs is opdracht verleend dit onderzoek uit te voeren. Het doel van het onderzoek is na te gaan welke natuurwaarden binnen en in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn en welke vervolgstappen eventueel nodig zijn in het kader van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet.

I.2. Beknopte beschrijving van het plangebied

Figuur 2 (pag. 6) geeft de situering van het plangebied weer, geprojecteerd op een luchtfoto. Het plangebied maakt deel uit van het landgoed Breeschoten, op 2 km ten noordoosten van de bebouwde kom van Scherpenzeel. Het plangebied ligt op 1,5 km ten noorden van Renswoude.

Breeschoten ligt ingeklemd tussen de bos- en natuurterreinen van Groot Wolfswinkel in het zuiden en Groot Wagenveld in het noorden. De oostgrens wordt gevormd door de Barneveldsestraat, de westgrens door een bosstrook die uitloopt op de Barneveldseweg. De agrarische gronden ten noorden en oosten van Breeschoten zijn landbouwkerngebied en hebben een (zeer) intensief gebruik. Het landgoed heeft een oppervlak van ca. 46 ha (figuur 2).

Het plangebied bestaat momenteel uit een erf, gevormd door de boerderij met bijbehorende opstallen (schuren) en een weiland (zie foto 2, pag. 6), aan de noord-, oost- en westzijde omgeven door bos (zie figuur 1). Ten zuiden ervan liggen ook weilanden.

figuur 2: Ligging van het plangebied, geprojecteerd op Bing Maps Aerial luchtfoto

foto 2: Weilandperceel ten oosten van het bouwblok

1.3. Beschermde natuurgebieden

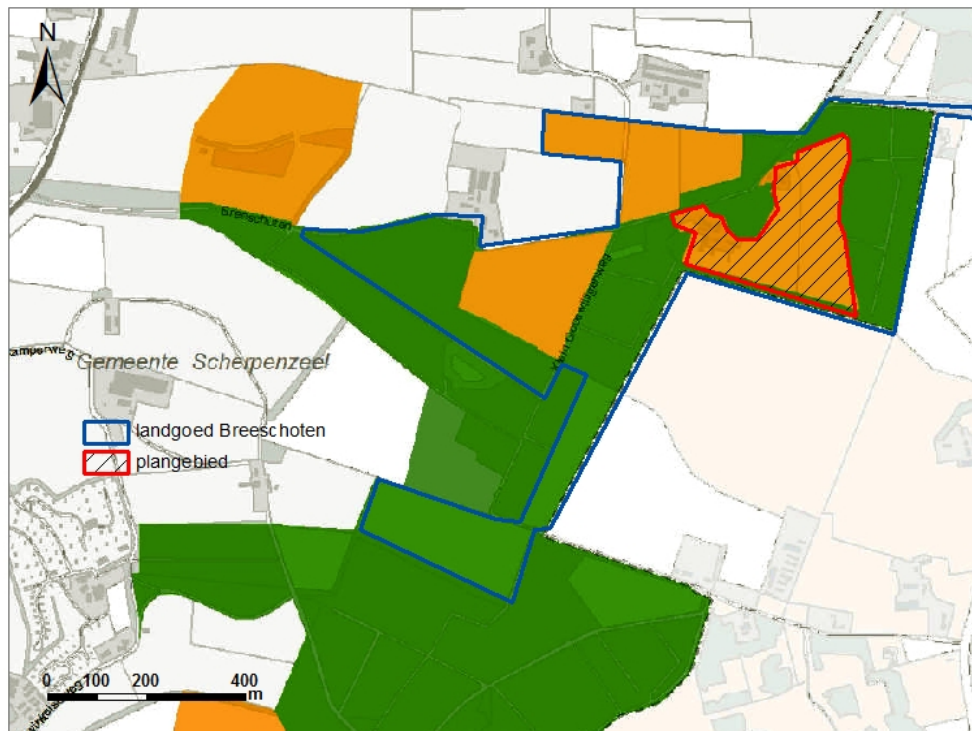
Natura 2000-gebieden

De dichtbij gelegen Natura 2000-gebieden zijn Groot Zandbrink, op 6 km naar het noordwesten en de Veluwe, op 7 km naar het oosten.

Gezien deze afstanden is er redelijkerwijs geen effect van het voornemen op de genoemde natuurgebieden te verwachten en wordt er in het kader van de omderhavige quick scan verder geen aandacht besteed aan consequenties van het voornemen in relatie tot de Natuurbeschermingswet.

Ecologisch HoofdStructuur

Het plangebied maakt deel uit van de EHS, categorie 'verweven'. In de directe omgeving is ook de categorie 'natuur' aanwezig, zie figuur 3.

figuur 3: Ligging van het plangebied ten opzichte van de EHS (Bron: Atlas Gelderland, digitaal via www.gelderland.nl); oranje = 'verweven', groen = 'natuur'

Uit: Streekplanuitwerking EHS, Provincie Gelderland (GS, 2006)

De EHS bestaat uit drie onderdelen: EHS-natuur, EHS-verweving en ecologische verbindingzones. Voor het behoud en herstel van biodiversiteit in Gelderland zijn deze drie onderdelen van de EHS onlosmakelijk met elkaar verbonden. Soorten die gebonden zijn aan grotere natuurgebieden, vinden vooral een plek in EHS-natuur;

EHS-verweving is van belang voor soorten die gebonden zijn aan gebieden waarin veel natuurelementen en natuurkwaliteiten verweven zijn met agrarisch en ander gebruik van het cultuurlandschap. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van de natuur af en ontstaan meer migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

De EHS-natuur bestaat uit natuur- en bosgebieden en voor een klein deel ook uit agrarische cultuurgrond die omgezet zal worden in natuur (natuurontwikkelingsgebieden).

EHS-verweving omvat landgoederen, landbouwgebieden met natuurwaarden en landbouwgebieden met een hoge dichtheid aan natuur- en bouselementen. Door natuurontwikkeling en agrarisch natuurbeheer wordt de natuurwaarde van de EHS-verweving als geheel versterkt. Soorten binnen de EHS-verweving zijn vaak gebonden aan een combinatie van natuur en cultuurgrond. Daarom is het geheel van natuur-, bos- en landschapselementen en het (agrarisch) cultuurlandschap waarin de elementen zijn ingebed, van belang voor de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden. Binnen EHS-verweving speelt grondgebonden landbouw blijvend een belangrijke rol in het beheer van de cultuurgrond en de daarmee verweven natuurwaarden.

Het voornemen is niet strijdig met het EHS-beleid, maar geeft daar juist invulling aan, door functiewijziging naar 'nieuwe natuur'.

1.4. Methodiek en indeling rapport

Er is archief- en veldonderzoek uitgevoerd. Het archiefonderzoek betreft het analyseren van in het verleden verzamelde gegevens over flora en fauna in het plangebied en de directe omgeving ervan. Daartoe zijn gegevens opgevraagd uit het Natuurloket (www.natuurloket.nl) en is gebruik gemaakt van het ecologisch onderzoek uit 2008 van het totale landgoed (Van den Bijtel 2008).

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 19 juli 2012 en bestond uit een quick scan.

In hoofdstukken 2 en 3 worden de resultaten van het onderzoek naar bestaande natuurwaarden gepresenteerd, respectievelijk archiefgegevens en informatie van recente veldbezoek. Aan het slot van hoofdstuk 3 worden daaruit conclusies getrokken. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de te verwachten effecten. In hoofdstuk 5 vindt toetsing plaats aan de geldende wet- en regelgeving, waaruit tenslotte eventueel noodzakelijke vervolgstappen de revue passeren.

2. Resultaten archiefonderzoek

2.1. Ecologisch onderzoek landgoed Breeschoten

Door Van den Bijtel is in 2008 een onderzoek uitgevoerd naar de natuurwaarden op het landgoed Breeschoten en de directe omgeving ervan, met name het aan het zuiden aangrenzende bosgebied Groot Wolfswinkel. Daarbij zijn in de periode half mei tot begin juli een viertal veldbezoeken afgelegd om gegevens over flora en fauna te verzamelen. Hieronder volgt een samenvatting van de aangetroffen natuurwaarden.

Biotopen, grondgebruik

Het gebied Breeschoten bestaat uit een afwisseling van bossen en graslanden met een agrarisch gebruik. De bossen bestaan voor een groot deel uit productieopstanden van verschillende soorten naaldhout, zoals douglasspar, Japanse lariks en grove den. Ze worden afgewisseld met percelen gemengd bos en loofbos van in hoofdzaak beuk en zomereik. Ten noorden van de Eendenput (zie foto 3, pag. 14) ligt een zeer nat wilgenbosje dat in de winter en het (vroeg) voorjaar onder water loopt. Op de overgang van de bossen naar de agrarische gronden liggen in een deel van het gebied hoge wallen die begroeid zijn met gemengd bos, struiken en grazige vegetaties. De agrarische gronden zijn meest in gebruik als grasland met een (matig) intensief beheer.

Aan de noordoostzijde van het gebied ligt de boerderij Nieuw-Breeschoten met een aantal stallen en schuren. In de nabijheid van de boerderij liggen twee woonhuizen.

Hogere planten

De floristische betekenis van Breeschoten is relatief beperkt. Weliswaar zijn er in het gebied in totaal 268 plantensoorten vastgesteld, maar dit zijn meest (vrij) algemene soorten die minder hoge eisen stellen aan hun groeiplaatsen. Er zijn geen beschermde soorten bij.

De belangrijkste soorten die in het gebied zijn aangetroffen, zijn de oud-bosplanten, zoals adelaarsvaren, bleeksporig bosviooltje, dalkruid en gewone salomonszegel. Concentraties van deze soorten zijn te vinden in het lariksbos ten zuidwesten van boerderij Breeschoten en op de wal ten zuiden van boerderij Nieuw-Breeschoten. Daarnaast zijn er in het plangebied vijf Rode Lijst-soorten vastgesteld: bosaardbei, dubbelloof, hondsviooltje, vlottende bies en wilde gagel. Van de bosaardbei zijn verspreid over het gebied enkele kleinere groeiplaatsen aangetroffen, vooral op enigszins verrijkte, lichte verstoorde plaatsen langs zandpaden. Dubbelloof is op

enkele plaatsen gevonden in greppelkantjes, onder andere langs de grenswal met Groot Wagenveld. Van het hondsviooltje zijn twee groeiplaatsen gevonden in de berm van de zandweg die van zuid naar noord door het gebied loopt. De vlottende bies is vastgesteld aan de randen van de Eendenput (ten zuiden van het landgoed) en in een stromend slootje aan de noordzijde van het gebied. De wilde gagel is aangetroffen op de kade tussen de Eendenput en het wilgenbroekstruweel.

Vleermuizen

Bij de op Breeschoten voorkomende vleermuizen gaat het enerzijds om soorten die zijn gebonden aan gebouwen, met name gewone dwergvleermuis en laatvlieger en anderzijds om meer aan bos gebonden soorten als gewone baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis. De eerstgenoemde soorten komen voor in de nabijheid van de boerderijen en woonhuizen in het noorden van het gebied, maar of hier ook verblijfplaatsen aanwezig zijn, zal nader onderzoek moeten uitwijzen. Boombewonende soorten als baardvleermuis, grootoorvleermuis en rosse vleermuis zullen in de bossen hun verblijfplaatsen hebben.

Overige zoogdieren

Op Breeschoten komen naast vleermuizen nog diverse andere soorten zoogdieren voor. Voor een deel betreft het soorten die zijn gebonden aan bossen en bosranden, zoals eekhoorn en boommarter. De boommarter – een Rodelijstsoort – gebruikt het gebied vermoedelijk alleen om te jagen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van nestbomen. De belangrijkste groep bestaat echter uit soorten die het moeten hebben van een kleinschalige inrichting van het landschap waarbij bossen, graslanden en akkers elkaar afwisselen. Deze soorten hebben hun verblijfplaatsen meest in de bossen en gebruiken die aangrenzende open terreinen om te jagen en te foerageren. Tot deze groep behoren onder andere ree, vos en das – waarvan in het gebied twee (bij)burchten aanwezig zijn. Zowel boommarter als das behoren tot de strengst beschermde diersoorten.

Broedvogels

Breeschoten herbergt een goed ontwikkelde broedvogelpopulatie. Naast algemene soorten van gemengde bossen, loof- en naaldbossen zijn ook soorten die gebonden zijn aan structuurrijke loof- en naaldbossen, zoals appelvink, goudvink, grauwe vliegenvanger, ransuil en vuurgoudhaantje en soorten van oud loofhout, zoals boomklever, bosuil, holenduif en spreeuw, goed vertegenwoordigd. Ook de roofvogels zijn met zes soorten in het gebied opmerkelijk goed vertegenwoordigd. Behalve buizerd, havik, sperwer en torenvalk zijn in het gebied ook de minder algemene boomvalk en wespandief vastgesteld.

In en rond de Eendenput komen onder andere bosrietzanger, dodaars, ijsvogel, rietgors en wintertaling voor en in het wilgenbroekstruweel ten noorden hiervan zijn matkop en zomertortel – beide Rode Lijst-soorten – vastgesteld. In de directe

omgeving van de boerderij Nieuw-Breeschoten zijn kerkuil, steenuil en zwarte roodstaart waargenomen. In totaal zijn er in het gebied 75 vogelsoorten waargenomen, waarvan er 65 (naar alle waarschijnlijkheid) als broedvogel in het gebied voorkomen. Van de aangetroffen soorten zijn er 15 opgenomen op de Rode Lijst.

Herpetofauna

Op Breeschoten zijn drie soorten reptielen waargenomen: hazelworm, levendbarende hagedis en ringslang. Van alle drie soorten zijn slechts één of enkele waarnemingen verricht, maar vermoedelijk komen ze in lage dichtheden verspreid over het gehele gebied voor. De ringslang komt vermoedelijk het meest voor in de nabijheid van de waterrijke terreindelen, zoals de omgeving van de Eendenput, het wilgenbroekstruweel en de sloten; de levendbarende hagedis zal een voorkeur hebben voor de vochtige tot droge bermen van paden en wallen en voor open plekken in bossen, terwijl de hazelworm ook in de bossen met een dikke strooisellaag en/of een goed ontwikkelde kruidlaag zal voorkomen. Van de vastgestelde reptielen zijn de ringslang en de hazelworm opgenomen op de Rode Lijst en beide soorten zijn streng beschermd.

In het gebied zijn vijf soorten amfibieën waargenomen. Drie hiervan – poelkikker, bastaardkikker en kleine watersalamander – zijn min of meer gebonden aan het voorkomen van open water en zijn alleen vastgesteld in de omgeving van de Eendenput, het wilgenbroekstruweel en de sloten. Gewone pad en bruine kikker zijn ook ver van water in de bossen waargenomen. Van de vastgestelde amfibieën is de poelkikker opgenomen op de Rode Lijst en streng beschermd.

Ongewervelden

Er zijn in het plangebied zeventien soorten dagvlinders waargenomen, waarbij opgemerkt dient te worden dat de inventarisatie vermoedelijk niet volledig is. De meeste soorten die op Breeschoten zijn vastgesteld, zijn algemene soorten die in allerlei biotopen kunnen worden aangetroffen. Vier soorten – bont zandoogje, boemblauwtje, citroenvlinder en eikenpage – komen vooral voor in bossen en langs bosranden. Bruin zandoogje, kleine vuurvlinder, koevinkje en zwartsprietdikkopje zijn gebonden aan bloemrijke graslanden en ruigten in de nabijheid van opgaande elementen, zoals bosranden en houtwallen. Geen van de vastgestelde soorten is beschermd en/of opgenomen op de Rode Lijst.

Van de libellen is een Rodelijstsoort aangetroffen, namelijk glassnijder in de directe omgeving (Eendenput en sloten).

Van de sprinkhanen zijn geen Rodelijstsoorten aangetroffen.

Van de bijen zijn een tweetal Rodelijstsoorten aangetroffen, te weten gewone tubebij en kleine klokjesbij. De gewone tubebij is een zogeheten koekoeksbij die zijn eieren afzet in de nesten van de tronkenbij, die nestelt in gaatjes in hout. Van deze soort zijn verschillende exemplaren waargenomen bij kolonies van de tronkenbij in de oude

houten schuurtjes op het erf van boerderij Nieuw-Breeschoten. De kleine klokjesbij is een soort die zijn stuifmeel verzamelt op de bloemen van *Campanula*-soorten. Deze soort is aangetroffen in de tuin van boerderij Nieuw-Breeschoten.

2.2. Natuurloket

Het Natuurloket (www.natuurloket.nl) onderhoudt een databestand van gevalideerde waarnemingen van flora en fauna van particulieren en natuurorganisaties. De gegevens kunnen op kilometerhokbasis worden opgevraagd. Het plangebied ligt verdeeld over een tweetal kilometerhokken: $x=164/y=455$ en $x=165/y=455$ (amersfoortse coördinaten in km linksonder; vergelijk figuur 2, pag. 6). Per soortgroep volgt hieronder een toelichting op de verkregen data. Alleen de relevante soortgroepen worden behandeld. De gegevens van het oostelijke blok zijn in 2011 geanalyseerd in het kader van een aangrenzend project (Taken 2011) en zijn in onderstaande beschrijving geïntegreerd.

Flora

Er zijn van de in totaal 220 waarnemingen van vaatplanten geen waarnemingen van wettelijk beschermde soorten binnen het plangebied en ook niet in de directe omgeving. In een gebied ten zuiden van het plangebied (ca. 1 km) zijn in 2010 vlottende bies en bruine snavelbies aangetroffen; het betreft hier soorten van de Rode Lijst.

Vleermuizen

Er zijn van de vleermuizen geen waarnemingen beschikbaar uit genoemde kilometerhokken.

Overige zoogdieren

De meest bijzondere waarneming betreft die van een boommarter uit 2002 en 2004 vanuit het bosgebied ten zuiden van het plangebied. Er zijn zowel vraatsporen, keutels als levende exemplaren waargenomen.

Van de das zijn er diverse waarnemingen (sporen c.q. losse waarnemingen) van recente jaren (2009, 2010). Verder zijn er sinds 2005 jaarlijks bewoningssporen aangetroffen; de exacte locatie van de burcht is niet opgegeven, maar moet zich ergens binnen het oostelijke kilometerhok bevinden.

Er zijn een paar waarnemingen van de eekhoorn, namelijk uit 2009, maar deze hebben niet betrekking op het plangebied. Het gaat om een verblijfplaats (nest) in de bosgebiedjes ten noordoosten van het plangebied (omgeving Gr Wagenveld).

Overige beschermde zoogdiersoorten, die zijn waargenomen, zijn egel, haas en ree; dit zijn soorten met een lage beschermingsstatus (vergelijk hoofdstuk 5).

(Broed)vogels

Er zijn in totaal 919 waarnemingen van vogels beschikbaar. Hiervan hebben 30 waarnemingen betrekking op het Atlasproject Broedvogels 1998-2000 en deze zijn dus al tamelijk gedateerd. Hierbij gaat het wel om territoria van broedvogels. Deze gegevens zijn alleen op uurhokbasis (5x5 km) beschikbaar, zodat hier niets uit kan worden afgeleid omtrent de nestplaats. De waargenomen soorten zijn appelvink, boomvalk, bosrietzanger, bosuil, braamsluiper, gierzwaluw, goudvink, grasmus, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote lijster, huiszwaluw, kerkuil, kleine bonte specht, kneu, knobbelzwaan, kuifmees, ransuil, sperwer, steenuil, tuinfluiter, wespendif, zwarte mees en zwarte roodstaart. Deze lijst geeft een goede indruk van de soorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen (zie ook de lijst in de vorige paragraaf). Opvallend is de rijkdom aan uilen (vier soorten). Dit heeft vooral te maken met het kleinschalig karakter van het landschap en de afwisseling tussen landbouwpercelen en bosgebiedjes.

Daarnaast zijn er nog 35 waarnemingen die betrekking hebben op territoriaal gedrag, met name balts/zang, roep en nest-indicerend gedrag. Het gaat dan wel om incidentele waarnemingen, maar deze wijzen wel op de aanwezigheid van een territorium. Hierbij gaat het enerzijds om gegevens die alleen op een groot schaalniveau (280 ha) beschikbaar zijn en daarom moeilijk te relateren zijn aan het plangebied. De helft van de betreffende gegevens betreft waarnemingen op een veel gedetailleerder schaalniveau, waaruit blijkt dat deze uit het bosgebied ten zuiden van het plangebied afkomstig zijn. De waarnemingen dateren uit de periode 2007-2010 en zijn dus vrij recent. Het betreft de volgende soorten: boomklever, boomkruiper, boompieper, buizerd, bosuil, fitis, goudvink, grasmus, groene specht, huismus, kievit, kleine bonte specht, kleine plevier, koperwiek, matkop, roodborst, tijaftjaf, vink, zwartkop en zwarte kraai. Van deze soorten zijn, gelet op de biotoopvoorkeur van de soort, in elk geval huismus, kievit, kleine plevier, roodborst, tijaftjaf en zwarte kraai binnen het plangebied te verwachten (qua territorium); de overige soorten zijn typisch voor open landbouwgrond (zoals grasmus) en bos (boomklever, bosuil, fitis, matkop e.d.). Alleen de huismus is een vogelsoort met jaarrond beschermde nestplaats (zie hoofdstuk 5).

Alle overige waarnemingen hebben betrekking op foeragerende of overvliegende dieren. Hieruit kunnen geen conclusies getrokken worden ten aanzien van verblijfplaatsen.

Amfibieën en reptielen

Er zijn in totaal 18 waarnemingen van amfibieën beschikbaar, maar niet van reptielen. Bij de amfibieën gaat het om bruine kikker, gewone pad, groene kikker, kamsalamander, kleine watersalamander en poelkikker (gegevens uit 2001, 2009, 2010 en 2011). Van de streng beschermde kamsalamander en poelkikker zijn vrij gedetailleerde locatiegegevens beschikbaar, waaruit blijkt dat deze in de eendenpoel,

net ten zuiden van het landgoed, zijn aangetroffen (zie ook §2.1).

Ongewervelden

Van de in totaal 3.641 waarnemingen van fauna hebben er 2.183 betrekking op dagvlinders, zodat deze groep het rijkst vertegenwoordigd is in het databestand. Er zijn in totaal ruim 20 soorten aangetroffen, waarvan 1 Rodelijstsoort, namelijk groot dikkopje. Geen van de aangetroffen soorten is beschermd. De gegevens hebben een groot schaalniveau en kunnen dus niet tot het plangebied herleid worden.

Er zijn verder nog 9 waarnemingen (2006, 2010 en 2011) van libellen: bruinrode heidelibel, houtpantserjuffer, tangpantserjuffer, viervlek, watersnuffel en zwarte heidelibel. Deze soorten zijn evenmin beschermd en qua locatie van voorkomen ook niet te relateren aan het plangebied. Binnen het plangebied zijn wel geschikte biotopen voor libellen aanwezig (§3.1).

Er zijn tevens 12 waarnemingen van nachtvlinders; hiervoor geldt hetzelfde als wat over de libellen is opgemerkt. Nachtvlinders kunnen overigens wel binnen het plangebied voorkomen.

foto 3: Impressie van Eendenput in het zuiden van het landgoed

3. Resultaten veldonderzoek en conclusies

3.1. Biotopen en flora

Binnen het plangebied vormt het weiland een bijzonder biotoop, gezien de reeds in gang gezette ontwikkeling naar schraal, nat grasland. Er zijn al daarbij behorende soorten als zachte witbol waar te nemen. Niettemin is door het agrarisch gebruik in het verleden nog sprake van een grote voedselrijkdom, waardoor de soortenrijkdom aan kruiden nog beperkt is. Beschermden planten zijn niet aangetroffen. Ten tijde van het veldbezoek was het grasland drassig en de sloot stond vol water. De neerslagrijke, voorafgaande periode vormt daar een goede verklaring voor. Op het erf staan geen bijzondere bomen, maar de opstallen vormen wel potentiële verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen (zie hierna).

3.2. Vleermuizen

Bij het veldbezoek is met name gelet op de opstallen op het erf en daar aanwezige bomen. Geconstateerd is dat de bomen (met name coniferen en vlier) geen holtes bevatten en dus ook geen potentiële verblijfplaatsen bieden voor vleermuizen. De woning (zie foto 1, pag. 4) met kipbeschuren (foto's 4a,b) zijn wel geschikt in verband met invliegopeningen, kieren en gaten. Gezien de ligging langs de rand van het bos is het waarschijnlijk dat er één of meerdere verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. De aard en omvang ervan en ook de soorten die het betreft, kan alleen door nader onderzoek worden vastgesteld.

Het erf zal door de aanwezige houtige begroeiing ook gebruikt worden als foerageergebied. Lijnvormige elementen in de vorm van lanen zijn niet aanwezig. Er gaan geen vliegroutes verloren.

foto 4a,b: Grootste aanwezige schuur op het erf

foto 5: Aangetroffen ree, ten westen van het plangebied

3.3. Overige zoogdieren

Binnen het plangebied zijn geen sporen aangetroffen van matig streng of streng beschermde zoogdieren, anders dan vleermuizen. Soorten die in deze omgeving voorkomen zijn boommarter en das (zie hoofdstuk 2), maar binnen het plangebied zijn van deze soorten zeker geen verblijfplaatsen aanwezig omdat geschikte habitats ontbreken. Ook bevatten de bomen binnen het plangebied geen holtes die als verblijfplaats voor steenmarter geschikt zijn. Verder zijn er geen nesten van eekhoorn aangetroffen in de aanwezige bomen.

De aanwezige schuren zouden wel als verblijfplaats voor steenmarter kunnen dienen. Waarnemingen van overige soorten (laagste beschermingsniveau) binnen het plangebied en directe omgeving zijn weergegeven op kaart 1, waaronder ree (zie foto 5).

3.4. Vogels

Binnen het plangebied zijn geen actuele nestplaatsen aangetroffen van soorten met een jaarrond beschermde nestplaats zoals steenuil. De aanwezige opstallen vormen overigens wel een geschikte habitat voor de genoemde soort, maar de actuele aanwezigheid kan alleen op basis van nader onderzoek worden vastgesteld.

Voor andere soorten met een jaar rond beschermde nestplaats, die aan gebouwen gebonden zijn, met name gierzwaluw en huismus zijn op zich geschikte habitats aanwezig, maar gezien de bosrijke omgeving worden deze soorten hier niet verwacht.

De aangetroffen houtduif broedt vermoedelijk wel op het erf, maar van deze soort is de nestplaats alleen tijdens het broedseizoen beschermd.

In de directe omgeving zijn nog waarnemingen gedaan van enkele bijzondere soorten, namelijk bergeend, boomleeuwerik, havik en kuifeend (zie kaart 1).

Op ongeveer 300 m ten westen van het plangebied werd op een boerenerf een kolonie boerenzwaluwen aangetroffen, van circa 50 exemplaren (zie kaart 1).

In het aangrenzende gebied (oostkant) zijn bij veldonderzoek in 2011 zeer veel huismussen waargenomen en in tenminste twee gebouwen zijn nesten van de huismus aangetroffen (Taken 2011).

3.5. Amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied zijn geen amfibieën en reptielen aangetroffen. Gelet op de aanwezige ecotopen is het voorkomen van amfibieën in het weiland ten oosten van het erf (bouwblok) niet uit te sluiten.

Ten zuiden van het plangebied zijn roepende groene kikkers aangetroffen (zie kaart 1).

3.6. Conclusies betreffende aanwezigheid beschermde soorten

Op grond van het uitgevoerde archief- en veldonderzoek kunnen per soortgroep de volgende conclusies worden getrokken:

- Planten. Binnen het plangebied zijn geen beschermde planten, noch bijzondere vegetatietypen aangetroffen. Het weiland ten oosten van het erf verkeert in de overgangsfase naar nat schraalgrasland en zal op den duur hogere natuurwaarden krijgen.
- Vleermuizen. In het plangebied vormen de aanwezige opstallen geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn kieren en spleten aanwezig, zodat er diverse invliegopeningen zijn. De bomen worden als ongeschikt aangemerkt aangezien er geen spleten, kieren of holtes in aanwezig zijn. Er zijn geen vliegroutes aanwezig.
- Overige zoogdieren. Er zijn binnen het plangebied geen vaste rust- en

verblijfplaatsen aangetroffen van boommarter, das, eekhoorn of steenmarter; ook al komen de boommarter, das en eekhoorn wel in de omgeving voor zoals blijkt uit de archiefgegevens. De opstallen vormen wel een geschikte habitat voor de steenmarter.

- Vogels. Er is binnen het plangebied een vermoedelijk nest aangetroffen van holenduif. Van soorten met een jaarrond beschermde nestplaats (met name steenuil) zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen of aanwijzingen daarvoor. De opstallen bieden wel een geschikte habitat voor de genoemde soort. Aanwezigheid kan alleen op basis van nader onderzoek worden vastgesteld.
- Amfibieën en reptielen. Tijdens het veldbezoek zijn geen streng beschermde padden, salamanders of reptielen aangetroffen. Gezien de aanwezige ecotopen zijn deze ook niet te verwachten. Uit het archiefonderzoek blijkt dat in de directe omgeving kamsalamander, poelkikker, levendbarende hagedis, hazelworm en ringslang voorkomen.
- Ongewervelden. Van de dagvlinders en libellen zijn diverse bijzondere (minder algemene) soorten en een enkele Rodelijstsoort aanwezig op Breeschoten, zoals blijkt uit het archiefonderzoek. Hieronder zijn echter geen beschermde soorten. Er zijn in 2008 op het erf van de boerderij twee bijensoorten van de Rode Lijst aangetroffen, namelijk gewone tubebij en kleine klokjesbij. Beide soorten zijn evenwel niet beschermd.

4. Het voornemen, effecten en mitigatie

Het voornemen

Er vindt een herontwikkeling plaats binnen het plangebied, waarbij de aanwezige opstallen worden gesloopt en anderzijds een nieuwe woning wordt gebouwd. Op het weiland ten oosten van het erf ("bouwblok") vindt functiewijziging naar nieuwe natuur plaats. Er is al sprake van extensief gebruik van het grasland.

Effecten algemeen

Bij de effecten is onderscheid te maken in tijdelijke en permanente effecten. Omdat er biotopen worden vernietigd dan wel van karakter zullen veranderen, zijn de permanente effecten het belangrijkste.

Tijdelijke effecten betreffen de verstoring die uitgaat van de sloop- en aanlegwerkzaamheden met daaraan verbonden verkeer. Maar de effecten hiervan op het erf zelf en het aangrenzend buitengebied kunnen eigenlijk alleen negatief zijn tijdens het broedseizoen en met name voor broedvogels. Het is mogelijk dat de betreffende vogels hun nestplaats in dat geval iets verder van het plangebied af kiezen, waar voldoende uitwijkmogelijkheden zijn. Maar omdat tijdens het broedseizoen geen kap plaatsvindt en geen werkzaamheden worden uitgevoerd met een grote akoestische impact, kunnen significant negatieve effecten worden uitgesloten.

Permanente effecten. Er zullen als gevolg van het voornemen opstallen worden gesloopt met potentiële verblijfplaatsen voor steenuil, gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het karakter van het bouwblok een typisch boerenerf, zal verloren gaan, zij het dat een woning wel terugkomt. Vanwege het gebruik van moderne bouwmaterialen zullen er minder of geen geschikte verblijfplaatsen voor de genoemde soorten meer aanwezig zijn.

Per soortgroep worden de effecten als volgt ingeschat:

- Planten. Door de herontwikkeling van het gebied met onder meer sloop van de schuren zullen er geen negatieve effecten op planten plaatsvinden. Er zijn in elk geval geen beschermde soorten in het geding.
- Vleermuizen. Aangezien de aanwezige schuren zullen verdwijnen, gaan potentiële en wellicht ook actuele verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Het gaat met name om gebouwbewonende soorten, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Omdat er geen bomen met actuele of potentiële verblijfplaatsen verloren gaan, zijn er geen gevolgen voor vaste rust- of verblijfplaatsen van

vleermuizen die in bomen verblijven (bijvoorbeeld grootoorvleermuis).

Vliegroutes worden evenmin aangetast.

- Overige zoogdieren. Van das, eekhoorn of steenmarter zijn geen waarnemingen bekend binnen het plangebied. Er zijn in elk geval geen verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig. Ook al zouden deze dieren binnen het plangebied foerageren, dan zijn de gevolgen verwaarloosbaar. Er gaat namelijk geen foerageergebied verloren, omdat van grootschalige omzetting van bos of grasland in verhard gebied geen sprake is. Voorzover wel omzetting van biotopen plaatsvindt, gaat het om zeer kleine, verwaarloosbare oppervlakten. Er zal door de sloop van opstallen wel een geschikt vestigingsmilieu voor de steenmarter verdwijnen. De aanwezigheid van steenmarter wordt echter niet aannemelijk geacht, aangezien deze soort in de omgeving niet of nauwelijks voorkomt.
- Vogels. Op het erf zijn geen verblijfplaatsen van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats vastgesteld. Wel vormen de schuren een geschikt vestigingsmilieu voor steenuil. Alleen nader onderzoek kan uitwijzen of deze soort actueel voorkomt. In dat geval is sprake van een negatief effect. Voor het overige verdwijnen ook geschikte nestplaatsen voor meer algemene soorten, zoals houtduif. Dergelijke soorten vinden vrij gemakkelijk een alternatieve nestplaats.
- Amfibieën en reptielen. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op beschermde soorten amfibieën of reptielen, aangezien deze niet voorkomen binnen het erf en voorzover ze voorkomen binnen het weiland met de sloten, zullen geen negatieve effecten optreden.

Mitigatie

De genoemde tijdelijke negatieve gevolgen kunnen worden gemitigeerd door tijdens het broedseizoen werkzaamheden, die veel geluidsverstoring veroorzaken, na te laten of tot een minimum te beperken en deze in een ander seizoen te doen plaatsvinden. Deze maatregel maakt al onderdeel uit van het voornemen.

Compensatie

Het verlies van actuele en potentiële verblijfplaatsen van steenuil, gewone dwergvleermuis en laatvlieger kan voor een belangrijk deel worden goed gemaakt door het ophangen van kasten: vleermuiskasten of plaatvormige voorzieningen aan de gevel en steenuilenkast, op te hangen in één van de bomen.

5. Toetsing aan wetgeving en conclusies

5.1. Wettelijk kader

De *Flora- en Faunawet* stelt (artikel 2):

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden geveegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden geveegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Het is verboden:

- planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8);
- dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (art. 9);
- dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten (art. 10);
- nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (art. 11);
- eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (art. 12).

Vrijstelling of ontheffing

Op grond van artikel 75 van de FfW kan voor bepaalde, bij wet verboden handelingen (zie artikelen 8 t/m 12), ontheffing worden verleend. De ontheffingverlening is afgestemd op de mate waarin soorten in hun voortbestaan bedreigd zijn. Er geldt een vrijstellingsregeling voor de volgende drie categorieën van activiteiten:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;

- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

De voorgenomen maatregelen vallen onder de derde categorie. Voor activiteiten die vallen onder de derde categorie hoeft alleen een ontheffing te worden aangevraagd wanneer sprake is van het voorkomen van een kleine selectie uit de groep van beschermde planten- en diersoorten, afhankelijk van het zogenaamde *beschermingsregime*. Er worden drie regimes onderscheiden. Voor elk regime geldt dat geen afbreuk mag worden gedaan aan een gunstige staat van instandhouding:

- Bij soorten van het *lichtste regime* - betrekking hebbend op een aantal bij name genoemde (zeer algemene) soorten - geldt dat de gunstige staat van instandhouding door een aantal genoemde ingrepen nooit in gevaar zal komen. Dit zijn kortweg genoemd de 'tabel 1-soorten', of 'algemene soorten'. Voor deze soorten behoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.
- Voor soorten van het *middelste regime* moet de initiatiefnemer aantonen dat de gunstige staat van instandhouding door de genoemde ingrepen niet in gevaar komt. Het zijn de 'tabel 2-soorten', ofwel 'overige soorten'. Een ontheffing van LNV blijft nodig, tenzij de initiatiefnemer beschikt over c.q. aantoonbaar werkt conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode.
- Bij het *zwaarste regime* worden voor een aantal soorten vrijstellingen en ontheffingen slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt. Dit zijn de zogenaamde 'tabel 3-soorten': soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tabel 3a) en bijlage I van de (genoemde) AMvB (tabel 3b). In principe vallen ook vogels onder dit beschermingsregime. Hierbij geldt dat de nestplaats tijdens het broedseizoen beschermd is. Voor verstoring of vernietiging van vaste rust- of verblijfplaatsen tijdens het broedseizoen wordt in principe geen ontheffing verleend, aangezien er bijna altijd wel een uitwijkmogelijkheid voor de ruimtelijke ingreep is naar de rest van het jaar. Voor het verstoren c.q. vernietigen van vaste rust- of verblijfplaatsen, die jaarrond in gebruik zijn (roofvogels, huismus, roek e.a.¹) kan een ontheffing c.q. "positieve afwijzing" worden verkregen, maar wel volgens de eerder genoemde condities. Voor het broedseizoen wordt doorgaans de periode tussen 15 maart en 15 juli aangehouden. Deze data gelden als richtdata: het broedseizoen duurt vanaf het moment dat vogels hun territorium gaan uitzetten totdat de jongen zijn uitgevlogen. Deze momenten zijn zeker niet voor alle soorten gelijk.

¹ Augustus 2009 is een aangepaste lijst gepubliceerd door het Ministerie van LNV. Van de volgende soorten zijn de nesten jaarrond beschermd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

5.2. Toetsing en conclusies

TOETSING AAN DE WET

Opzet van de toets

Bij de toets wordt in grote lijnen het volgende stappenplan gevolgd:

- a) Inzicht krijgen welke informatie wettelijk relevant is.
- b) Er wordt vastgesteld of er voldoende gegevens aanwezig zijn om de toets gefundeerd uit te kunnen voeren.
- c) Bepaald wordt of en wanneer op basis van de thans beschikbare gegevens er sprake is van ontheffings- en vergunningplicht.
- d) Indien hiervan sprake is, wordt aangegeven hoe dit eventueel kan worden voorkomen door een alternatief te ontwerpen, waarbij geen verbodsbepalingen overtreden worden.
- e) Indien het niet lukt een dergelijk alternatief te vormen, wordt aangegeven op welke wijze er mitigatie en/of compensatie kan plaatsvinden.
- f) Er wordt aangegeven wat het vervolgtraject is, bijvoorbeeld een extra veldinventarisatie.
- g) Aangegeven wordt wat het kritieke pad met betrekking tot de doorlooptijden is (tijdstraject).
- h) Er wordt een inschatting gedaan of er zicht is op het verkrijgen van een ontheffing (FfW).

Resultaten toetsing

Ten aanzien van de toetsing aan de wet kan het volgende worden geconcludeerd:

- Wettelijk relevante informatie is of er aanwijzingen zijn voor, of aanwezigheid is vastgesteld van, vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, boommarter, das, eekhoorn en vogels met een jaarrond beschermde nestplaats (steenuil en huismus) en dat de gegevens hierover valide en actueel zijn.
- Gesteld kan worden dat er voor de eventuele aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen bij voorkeur nader onderzoek in de zomerperiode (mei tot augustus) zou moeten plaatsvinden. Nader onderzoek is noodzakelijk alvorens er sloop van opstallen kan plaatsvinden. Indien verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetoond, is een ontheffing in het kader van de Ffwet noodzakelijk. Er dient te worden aangetoond dat er adequate mitigerende en compenserende maatregelen getroffen kunnen worden om negatieve effecten te neutraliseren. Alleen in dat geval kan een ontheffing worden verkregen.
- Ook van de vogels bestaat nog geen compleet beeld, wel wat de functie van het plangebied betreft. De aanwezige opstallen vormen namelijk een geschikt

vestigingsmilieu voor de steenuil, maar de actuele aanwezigheid is niet vastgesteld, omdat daarvoor territoriumonderzoek nodig is in het voorjaar. Duidelijk is in elk geval dat het erf ook vaste rust- en verblijfplaatsen bezit voor algemene soorten die aan gebouwen gebonden zijn, zoals houtduif, maar van deze soorten is de nestplaats alleen tijdens het broedseizoen beschermd, zodat sloop niet in die periode kan plaatsvinden. In het geval de steenuil aanwezig is, moet ook voor deze soort een ontheffing worden aangevraagd, vergezeld van een onderbouwing, waarin aangetoond wordt dat er adequate compenserende maatregelen worden getroffen.

- De betekenis van het gebied (erf) voor amfibieën en reptielen is nihil; er is geen nader onderzoek nodig in het kader van de Flora- en faunawet. Het overige deel van het plangebied vormt wel een geschikt biotoop, maar hier zijn geen effecten te verwachten.

SLOTCONCLUSIES

Conclusies betreffende aanwezigheid van flora en fauna en effecten daarop

1. Het onderzoek naar verblijfplaatsen van beschermde soorten, met name van vleermuizen en broedvogels met jaarrond beschermde nestplaats (met name steenuil) heeft aanwijzingen opgeleverd dat er actuele verblijfplaatsen aanwezig zijn.
2. Gezien de ruimtelijke ontwikkelingen zijn er negatieve effecten te verwachten voor vleermuizen en steenuil door de sloop van opstallen. Hiervoor is echter eerst nader onderzoek nodig.

Conclusies inzake ontheffingsplicht

3. Indien uit nader onderzoek blijkt dat er actuele verblijfplaatsen in de opstallen zijn van vleermuizen (met name gewone dwergvleermuis en laatvlieger) en steenuil, zal een ontheffing moeten worden aangevraagd voor deze soorten. Een ontheffing kan alleen worden verkregen indien er zodanige mitigerende en compenserende maatregelen getroffen worden, dat negatieve effecten te verwaarlozen zijn.

6. Geraadpleegde bronnen

Bijtel, H.J.V. van den. 2008. *Ecologisch onderzoek Nieuw-Breeschoten. Mogelijkheden voor behoud en versterking van de bestaande natuurwaarden*. I.o.v. Landgoed Scherpenzeel – Nieuw-Breeschoten BV. Van den Bijtel ecologisch onderzoek, Driebergen-Rijsenburg.

Taken Adviseurs en Ingenieurs. 2011. *Barneveldsestraat 39, Renswoude – Quick scan flora en fauna*. Rapp. 00602-A d.d. 20-09-2011 i.o.v. Kennis Centrum Landelijk Gebied. Taken BV, Roermond – Bilthoven.

Websites:

www.provincie-utrecht.nl/loket

<http://webkaart.provincie-utrecht.nl/index.do?kaarten>

www.gelderland.nl

[http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/\(S\(msdjarjklwgfee55lpfosfz2\)\)/Default.aspx?applicatie=Ehs](http://ags.prvgld.nl/GLD.Atlas/(S(msdjarjklwgfee55lpfosfz2))/Default.aspx?applicatie=Ehs)